

Studium Generale en Home
Academy Publishers organiseren:

Wat is kunstgeschiedenis?

*Hoorcollege over de geschiedenis, theorie
en maatschappelijke positie van kunst*

prof.dr. Kitty Zijlmans
Universiteit Leiden

woensdagavond
10, 17, 24 en 31 maart 2010

PLAATS: zaal 011,
Lipsiusgebouw (1175),
Cleveringplaats 1, Leiden

TIJD: 19.30 - 21.15 uur

TOEGANG IS GRATIS, IEDEREEN IS WELKOM!

Studium Generale

Universiteit Leiden

Wat is kunstgeschiedenis?

Deze simpele vraag is niet eenvoudig te beantwoorden, want over welke geschiedenis en over welke kunst hebben we het: de geschiedenis van het kunstwerk, de kunstenaar, het kunstbegrip? Wat als kunst wordt beschouwd is sterk aan verandering onderhevig, net als het vakgebied van de kunstgeschiedenis zelf. Hoe is dit vakgebied als wetenschap ontstaan en hoe heeft ze zich ontwikkeld? In dit multidisciplinaire college kijkt Kitty Zijlmans naar een aantal aspecten van de kunstgeschiedenis, zoals esthetica en kunstkritiek. Maar ook naar de rol van de kunst in de samenleving en de veranderingen daarin als gevolg van de opkomst van moderne en contemporaine kunst en de mondialisering.

Zijlmans behandelt onderwerpen als de veranderende regels voor kunst, onze ideeën over goede en slechte kunst en welke invloed de kunsthandel hier op heeft. De colleges hebben als doel de toehoorder een fundamentele basis en een helder kader te bieden voor het beter begrijpen van het vakgebied kunstgeschiedenis en de rol van kunst daarin.

De colleges benaderen het onderwerp vanuit diverse invalshoeken.

Woensdagavond
10 maart 2010

Kunstgeschiedenis als wetenschap: wat is kunstgeschiedenis?

Men kan erover strijden wanneer de kunstgeschiedenis als vakgebied is ontstaan. Sommige kunsthistorici zien in Vasari's *Vite* (de 'levensbeschrijvingen van de meest uitmuntende Italiaanse schilders, beeldhouwers en architecten') uit 1550, met een herziene uitgave uit 1568, het begin van de kunsthistorische geschiedschrijving. Anderen zien dat in Carel van Manders' *Schilder-Boeck* (1604) of laten de kunstgeschiedenis beginnen bij de achttiende-eeuwse Duitse archeoloog en kunsttheoreticus Johann Joachim Winckelmann. Als universitaire discipline echter begon zij – althans in Nederland – in 1907 toen in Utrecht en Leiden leerstoelen kunstgeschiedenis werden geïnstalleerd. Interessant voor Nederland is dat kunstgeschiedenis toen al enige decennia werd beoefend in kringen van archieven en musea en er al een leerstoel kunstgeschiedenis was aan de Rijksacademie voor Beeldende Kunsten in Amsterdam.

Het vakgebied heeft zich in de afgelopen honderdvijftig jaar ontwikkeld van nogal monodisciplinair tot een rijkgeschakeerd palet van benaderingen. Dit eerste college gaat over het ontstaan van het vak, de verhouding tot esthetica en kunstkritiek, hoe het vak steeds haar grenzen en methoden ter discussie heeft gesteld en haar ontwikkeling. Zijlmans plaatst ook de kunstgeschiedenis ten opzichte van nieuwe disciplines als de culturele studies, visuele studies en de Bildwissenschaft, die vooral in Duitsland opgang heeft gemaakt. Kunstgeschiedenis is wat kunsthistorici doen en dat zal de revue passeren.

Woensdagavond
17 maart 2010

Kunstgeschiedenis in mondiaal perspectief

De kunsthistorische wetenschap richt zich in eerste instantie op de kunst, vormgeving en architectuur van de Westerse wereld. Aan het begin van de 21ste eeuw, in het tijdperk van globalisering en postkolonialisme, is die eenzijdige focus op het Westen echter niet meer vanzelfsprekend. Hoewel in Duitsland in de tweede helft van 19de eeuw de kunstgeschiedenis in een mondiaal perspectief werd ontwikkeld is in de loop van de 20ste eeuw de focus echter meer en meer op het Westen komen te liggen en ontfermde vooral de antropoloog zich over de zogenaamde niet-westerse culturen. Kunst is echter niet iets van het Westen alleen, maar juist een pan-menselijk fenomeen dat in al zijn schakeringen en onderlinge uitwisselingen in een wereldwijde context moet worden gezien. Dat betekent een 'umdenken' van het vak en het ontwikkelen van nieuwe kaders. Daartoe werd in Leiden een aanzet gegeven door het ontwikkelen van een mondiaal kader dat we met World Art Studies aanduiden. Over de uitdaging het vakgebied te overdenken gaat deze tweede lezing.

Woensdagavond
24 maart 2010

Kunst en koopwaar: de rol van kunst in de maatschappij

Käthe Kollwitz stelde met haar tekeningen en litho's de misstanden van het begin van de 20ste eeuw aan de kaak. Marcel Duchamp gooide, zoals hij dat zelf uitdrukte, het 'publiek een urinoir in het gezicht' om het wakker te schudden – tevergeefs, want het urinoir belandde in het museum. Joseph Beuys probeerde als een sjamaan de mensheid via zijn kunst tot zelfbeschikking te leiden. Andy Warhol echter genoot van zijn faam – waaraan hij hard werkte – en kwam er openlijk voor uit het heerlijk te vinden om veel geld te verdienen met zijn kunst.

Kunst speelt velerlei rollen in de maatschappij en zeker in de tegenwoordige tijd valt op hoezeer de kunstmarkt (inter)nationaal een hoge vlucht heeft genomen. Het kunstwerk is behalve kunst ook altijd koopwaar (geweest) en kunst en markt hebben altijd met elkaar geflirt. Niemand doet dat echter zo succesvol als de Engelse kunstenaar Damien Hirst, die zelf zijn werk in groten getale op de veiling gooide en er dik aan verdiende. Hij veroorzaakte grote ophef met zijn werk 'For the Love of God' (2007) alleen al door het gebruikte materiaal: een platina afgietsel van een schedel bedekt met meer dan acht duizend diamanten. In het derde college staat de wisselende rol van kunst in de maatschappij centraal.

Woensdagavond
31 maart 2010

*Hedendaagse kunst en
de actualiteit van
de kunstgeschiedenis*

Hedendaagse kunst fascineert Kitty Zijlmans. Telkens weer komt zij oog in oog met kunstwerken en kunstprojecten die haar de wereld op een andere manier laten zien en uitdagen erop te reflecteren. Kunst fungeert niet alleen als veelluik op de wereld maar heeft ook invloed op de kunstgeschiedschrijving en kunstgeschiedenisbeoefening. De al eerder genoemde Joseph Beuys raakte met zijn 'erweitertes Kunstbegriff' aan de grenzen van de kunstgeschiedenis en ook de performance- en installatiekunst van de jaren zeventig en tachtig van de 20ste eeuw dwongen de kunstgeschiedenis tot een herijking van haar kaders en criteria.

In dit laatste college gaat Zijlmans in op hoe de dynamiek van de kunst de kunstgeschiedenis tot revisie aanzet. Een belangrijke impuls daarbij geeft wat we tegenwoordig met 'artistic research' of 'practice based research' aanduiden: het onderzoek van hedendaagse kunstenaars wereldwijd dat is gebaseerd en gericht op de praktijk van de kunst.

Kitty Zijlmans

Prof.dr. Kitty Zijlmans is hoogleraar in de Geschiedenis en theorie van moderne en hedendaagse kunst aan de Universiteit Leiden. Haar interesse ligt op het gebied van hedendaagse kunst, kunsttheorie en methodologie. Daarnaast hebben de positie en het aandeel van de vrouw in kunst en cultuur en de huidige interculturele processen en globalisering van de (kunst)wereld haar bijzondere belangstelling. Zijlmans heeft diverse werken gepubliceerd over kunstgeschiedenis, waaronder recent het boek *World Art Studies: Exploring Concepts and Approaches* i.s.m. Wilfried van Damme (Amsterdam: Valiz 2008).

Deze serie is het resultaat van de samenwerking van het Studium Generale Universiteit Leiden en Home Academy Publishers.

NB. Tijdens de colleges worden door Home Academy opnames gemaakt voor een uit te brengen audio-cd. (www.home-academy.nl)

INFORMATIE & ORGANISATIE
Studium Generale Universiteit Leiden
Postbus 9500, 2300 RA Leiden
071 527 7295 / 7296 / 7283
je.molenaar@ics.leidenuniv.nl

www.studiumgenerale.leidenuniv.nl